

OP EN AF TRAM 7

Zondag 17/09

Antwerpen Autovrij

Antwerpen Autovrij

Van **10 tot 18 uur** wordt het gebied tussen de **Oude Leeuwenrui, Leien, Jan Van Gentstraat-Vlaamsekaai-Scheldestraat en Scheldekaaien** afgesloten voor het autoverkeer. Ook de Kaaien zelf zijn grotendeels autovrij. Op advies van de veiligheidsdiensten wordt dit jaar de **autovrij zone verkleind**. Zo kan de stad Antwerpen de **veiligheid en bereikbaarheid** van de buurtbewoners garanderen tijdens Antwerpen Autovrij in combinatie met de wegenwerken.

OPGELET! Deze zone is wel toegankelijk voor het openbaar vervoer en taxi's.

Centraal infopunt

Een prangende vraag? Je bent steeds welkom op onze infopunten, op de uiteindes van de Meir. Je kunt bij hen terecht voor grondplannetjes en routes voor onze 4 routes. En je dropt er je stempelkaart, waarmee je kans maakt op een mooie prijs! (Zie ook: Buurtavonturen)

Routes

Zo zag je Antwerpen nog nooit.

4 routes, goed voor wel 1001 blikvangers in 't stad. Geef je ogen de kost, laat je voeten het werk doen. Of de tram.

Hoe ontstond de haven? Wat is er vandaag van het Falconplein? Slenter van het oude centrum naar het historische noorden, slinger tussen verleden en toekomst met de **Flaneerroute**.

De **Op-en-af route** is genieten van de stad vanuit de tram. Met af en toe een tussenstop om de beentjes te strekken. Maak je keuze uit tram 4 of tram 7 en laat je rondrijden terwijl de stad aan je voorbij glijdt. Start en eindpunt: de Groenplaats.

Fiets, rollerblades of step mee? Op Antwerpen Autovrij mag je zelfs spookfietsen! Onze **Wieljestoer** telt 10 kilometer en 14 prachtige blikvangers.

Quiz je door de stad met onze **Zoektocht voor kids en fans!** De route start op de Meirbrug. Wie waagt zich aan deze wandeling vol vragen én weetjes?

Op en af tram 7

U kunt gewoon op de tram blijven zitten en zo genieten van de stad. Onderweg bieden wij enkele suggesties om toch even uit te stappen en de buurt te verkennen. Indien mogelijk neem dan plaats aan de linkerkant (tegenover de deuren).

Start: Lange Gasthuisstraat, halte "Oudaan".
Einde: Sint-Katelijnevest, halte "Meirbrug".

Met minder bussen en meer trams wil De Lijn de stad beter bereikbaar maken voor het openbaar vervoer én tegelijk de leef-kwaliteit in de stad verhogen. Ze doet dat in de eerste plaats door het bestaande tram- en metronet uit te breiden.

Praktische info:

- Betaal per sms vóór je opstapt: sms de code 'DL' naar het verkort nummer 4884.
- Een Lijnkaart van 10 ritten kost 15 euro.
- Een ticket kopen op de tram kost 3 euro per persoon.
- Tijdens de 'Week van de Mobiliteit' (van 16/09 tot 22/09) kan je op voertuigen van De Lijn een dagpas aankopen voor 4 euro (volwassenen) en 3 euro (kind).
- Een rit is 60 minuten geldig op alle bussen en trams van De Lijn. Je mag binnen dat uur onbeperkt overstappen.

▶ LANGE GASTHUISSTRAAT, RECHT TEGENOVER DE OUDAAN - HEENREIS

Neem tram 7 aan halte OUDAAN richting MAS.

1 Recht tegenover de halte zie je in de Oudaan de **"POLITIETOREN"**. Begin jaren 1950 wilde burgemeester Craeybeckx alle Antwerpse administratieve diensten centraliseren. Hiervoor ontwierpen de architecten Braem, De Roover en Wijnants een totaalproject. De huidige toren is het enige onderdeel dat gerealiseerd werd.

Niet de stedelijke administratie, maar de politie vestigde haar kantoren hier. Nog tot 2019 blijven een aantal diensten van de politie in het gebouw. Daarna wordt het eigendom van ondernemer Tanguy Westerlund. Hij kocht het beschermde monument voor 25,5 miljoen euro. Wat hij met het gebouw van plan is, is nog niet duidelijk. Luxueuze appartementen? Een hotel?

De tram rijdt door de HUIDEVETTERSSTRAAT, een drukke winkelstraat, en passeert DE MEIRBRUG.

Hier gaf ooit een brug tussen het moeras van de Meir en de vesten toegang tot de stad. In het mid-

dit was 2016

DOE MEE
aan de verschillende buurtavonturen en maak kans op een gloednieuwe fiets of andere leuke prijzen. Bij elk avontuur langs je gekozen route ontvang je een stempel voor je deelname. Verzamel alle stempels, vul de kaart in en laat ze achter in de box bij de Infostand op de Meir.
Veel succes!

den van de 16de eeuw werd de brug afgebroken en kreeg de huidige Meir stilaan vorm. Langs die nieuwe as werd er gebouwd dat het een lieve lust was. Merkwaardig genoeg bleef de naam 'Meirbrug' bestaan als een aparte straatbenaming. Nu is het één van de drukste en meest chaotische verkeerspunten in de stad, zowel voor de tram, de auto's als voor voetgangers.

We rijden in de SINT-KATELIJNEVEST.

Je rijdt voorbij halte MEIRBRUG.

2 Aan de linkerkant: de **EIERMARKTBUILDING**, waar in de jaren 1960 een van de eerste supermarkten van Antwerpen gevestigd was.

De **SINT-KATELIJNEVEST** is bij de ouders onder ons zeker nog bekend als de straat van kantoor materiaal, typmachines en later computers. Op de hoek met de Korte Nieuwstraat nog eentje die stand gehouden heeft.

Enkele winkels werden door de KULEUVEN omgebouwd tot **CAMPUS ANTWERPEN-CAROLUS**. Hier worden studenten voorbereid op succesvol ondernemen en een loopbaan in het bedrijfsleven, in nationale of internationale publieke beleidsvorming of onderzoek.

De zijmuur en de toren van de **SINT-CAROLUSKERK**.

11 Uitstappen aan halte KEIZERSTRAAT.

Steek de MINDERBROEDERSRUI over, ga via de WIJNGAARDBRUG naar het HENDRIK CONSCIENCEPLEIN.

3 **SINT-CAROLUSKERK** (1615-1621): Men kwam in de 17de eeuw woorden te kort voor deze kerk. Hier kozen de Jezuïeten bij de bouw van hun nieuwe kerk voor "breedbeeld", een statement dat radicaal brak met de achterhaalde gotische bouwkunst van toen. De gevel wordt gevuld met heiligen en engelen. Precies in het midden van dat blikveld prijkt hun logo IHS.

HET PLEIN: De Jezuïeten waren niet alleen het brein achter de kerk, ook de vormgeving van het plein hebben we aan hen te danken. Bij de oprichting van hun klooster groepeerden ze de nieuwe gebouwen rond een plein dat voor iedereen toegankelijk was. Het was een gedurfde stedenbouwkundige ingreep in de Antwerpse chaos van middeleeuwse straatjes.

In een van de oude kloostergebouwen, op nr. 4, is de 'Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience' geves-

tigd. De mooie Nottebohmzaal lijkt wel het decor voor een Harry Potter-film.

AUTOVRIJ: Na WOII begon de auto aan een niet te stuiten opmars, met alle schadelijke gevolgen van dien. Eind 1960 werd Antwerpen letterlijk overspoeld door auto's. Tot dan toe werden gaten in het stadswefsel automatisch ingevuld met parkeerplaatsen en werden de meeste pleinen herschapen in parkings.

Buurtbewoners – toen 'de hippies van de oude stad' – en jonge kunstenaars zoals Panamarenko en Wannes Van de Velde vonden elkaar in de kroegen op dit plein. Hier werden de eerste plannen gesmeed om de binnenstad te bevrijden van 'koning auto' via een aantal ludieke happenings. Zo werd het plein ooit gebarricadeerd met grote ijsblokken. Een symbolische geste, maar het werkte... In 1971 werd het Hendrik Conscienceplein het allereerste autovrije plein van de stad.

Wandel terug naar de WIJNGAARDBRUG.

4 Aan het hoekhuis **WOLSTRAAT/WIJNGAARDBRUG** hangt een herdenkingsplaqueette.

In de 16de eeuw zou hier een jaar lang de beroemde kunstenaar Albrecht Dürer gelogeed hebben tijdens zijn reizen door Europa. Met heel wat schitterende etsen van het toenmalige Antwerpen tot gevolg.

Wandel door de GROTE GODDAARD.

Dit smalle straatje heeft een onmiskenbare middeleeuwse look en feel. De Grote Goddaard loopt parallel met het verdwenen water van de lager gelegen Minderbroedersrui.

Op de hoek van de Grote Goddaard, Engelse Beurs en Pottenbrug staat een imposant wit bouwblok. Dit pand was tot 1956 gekend als 'Papeterie Anversoise'. Daarna werd het een uniformen-fabriek. Ook verenigingen, zoals fanfares, konden hier terecht. Het pand kreeg de naam 'Indian Caps' (cap = kepie), in het Antwerps al snel 'de klakkenfabriek' (klak = Antwerps voor pet).

Op dit moment is het een "CO-working"-plaats, een creatieve en flexibele werkomgeving met vele faciliteiten. Het is mogelijk om hier kantoor- en vergaderruimtes te huren.

Sla rechtsaf naar het met bomen omzoomd pleintje.

Hier staat het bronzen beeld van Paul Van Ostaijen. De Vlaamse beeldhouwer Wilfried Pas ontwierp het in 1996 naar aanleiding van het Van Ostaijenjaar.

Let op: dit deel van de route valt buiten het autovrije deel van Antwerpen Autovrij 2017.

Paul Van Ostaijen (dichter/schrijver 1596-1928) schreef onder andere de bundel 'Bezette Stad' over de bezetting en verwoesting van Antwerpen tijdens WOII. Het is visuele poëzie in een ritmische typografie.

Ga naar links op de MINDERBROEDERSRUI.

Op nr. 26 (het gele hoekgebouw) is de OPEN SCHOOL van het Centrum voor Basiseducatie gevestigd. Open School Antwerpen geeft gratis cursussen taal, rekenen, algemene vorming en computer aan volwassenen. Je kunt hier basisvaardigheden aanleren op je eigen tempo.

Steek de MINDERBROEDERSRUI over en ga naar de volgende halte.

5 Aan de linkerkant, op de hoek van de **LANGE KOEPOORTSTRAAT** en de **SINT-PAULUSSTRAAT** staat een vroeg modernistisch kantoorgebouw uit 1938, het Van Ommerengebouw, beter gekend als "het Glazen Huis". Het wordt beschouwd als een hoogtepunt van nieuwe zakelijkheid.

Jarenlang werd het verwaarloosd maar nu is het gered. **CONIX ARCHITECTS** nam de renovatie van de architectuur op zich. Het gebouw is beschermd en daar heeft de supermarkt op het gelijkvloers rekening mee gehouden. Het werd een winkel met een aparte sfeer, in een sobere loftstijl. Door het sheddak komt er royaal daglicht naar binnen.

Op de hoger liggende verdiepingen zijn zestien city-flats.

Stap op aan halte KLAPDORP. De tram rijdt door de SINT-PAULUSSTRAAT.

Deze straat werd in 1855 dwars doorheen de tuin van het Predikherenklooster aangelegd.

6 We komen stilaan in het **SCHIPPERSKWARTIER**, een oude wijk waar matrozen, scheepshandelaren en ook dames met het oudste beroep zich thuis voelden.

De tram rijdt via een bocht naar de KAAIEN.

Hier wordt hard gewerkt om het grote kaaiplateau opnieuw aan te leggen. De stad Antwerpen heeft ambitieuze plannen voor dit gebied. De kaaien moeten opnieuw de 'voorkeur' van de stad worden met een 'waterfront' dat Antwerpen zijn rechtmatige plaats tussen de Europese havensteden moet teruggeven. Het masterplan voor deze monsteroperatie is een realisatie van het samenwerkingsverband PROAP/Wit Architecten.

Je rijdt voorbij halte BROUWERSVLIET.

7 Aan je linkerkant, langs de **SCHELDEKAAIEN**: Het opvallende Loodswezen-gebouw met een onzekere toekomst. Een van de plannen was om, naast het beschermde gebouw, een toren van 60 meter te zetten en een parking te maken voor 800 auto's. Het ontwerp kreeg een negatief advies.

Even verder: de houten constructie van **HANGAR 26-27**: De imposante houten wand op poten is een goed voorbeeld van de transformatie die oude haveninfrastructuren langs de Scheldekaaien hebben ondergaan. Oorspronkelijk was deze reusachtige havenloods een droog- en opslagplaats voor tropisch hout.

In de 20ste eeuw zocht de haven zich een uitweg naar het noorden, weg van de stad. De havenloodsen bleven verweesd achter. Geen mens die wist wat er mee aan te vangen. Tot in 1990 de denktank "Stad aan de Stroom" de lege ruimte inpalmde voor een grote ideeëntentoonstelling rond Antwerpse stadsvernieuwing.

Hangar 26 werd zo een bedrijventrum. Onder meer de regionale zender ATV en een grote evenementenruimte vonden hier onderdak.

Uitstappen aan de (voorlopige) eindhalte in de BATAVIASTRAAT. Halte MAS.

Ga naar de SINT-LAUREISKAAL.

8 We zijn hier op "HET EILANDJE", een 19de-eeuwse dokkengebied. Het uitzicht van de wijk verandert hier dagelijks. De doodheid van verlaten dokken en magazijnen wijkt er stilaan voor het geluid van cafeetjes en restaurants.

Binnenschippers maken plaats voor luxe-jachten, oude pakhuizen bieden er onderdak aan bewoners als het **BALLET VAN VLAANDEREN**, de **FILHARMONIE** en het **RED STAR LINE MUSEUM**. Blinkende wootorens kopen er architectuurprijzen weg. En voor de romantici onder ons: op het Eilandje vind je het indrukwekkendste Scheldepanorama en de mooiste zonsondergangen.

Steek de NASSAUBRUG over naar de HANZESTEDENPLAATS.

9 Hier staat het **MUSEUM AAN DE STROOM** (MAS). Een betere plaats voor een museum over stad en haven kun je moeilijk vinden. Het architectenbureau Neutelings-Riedijk bedacht een stapel museumboxen met een publieke boulevard van tien verdiepingen. Binnen in het museum vind je een collectie van meer dan 470 000 kunstvoorwerpen.

Onnodig te vertellen dat een bezoek aan het MAS een ervaring is die je niet op één dag verwerkt krijgt. Een aparte trip meer dan waard.

Je hebt 20 minuten nodig maar het loont de moeite als je in het MAS de roltrap neemt naar het dakterras voor een mooi panorama.

Tussen de dokken sta je oog in oog met het element "water". De allereerste havendokken werden door Napoleon gebouwd rond 1811. De bassins waren oorspronkelijk bedoeld als marinehaven, maar veranderden onder Hollands bewind (1815) in een handelshaven die meespeelde op mondiaal vlak.

Het kleine **BONAPARTEDOK** rechts van het MAS werd een museumdok voor varend erfgoed.

Het **WILLEMDOEK** is een luxe jachthaven wat de aantrekkingskracht van het omliggende woongebied aanzienlijk heeft vergroot.

Ga verder rechtdoor op de HANZESTEDENPLAATS naar de SINT-ALDEGONDISKAAL.

Steek over naar het VAN SCHOONBEKEPLEIN.

10 Vroeger noemde men dit plein ook wel eens "DE LUIEN HOEK". Dokwerkers werden hier driemaal per dag ingehuurd om de schepen te laden en te lossen. Wie niet voor de eerste shift werd aangeworven bleef meestal in de buurt rondhangen tot de volgende aanwervingsbeurt. Brave burgers dachten dat ze te lui waren om te werken.

Cafes en restaurants vind je hier in overvloed. Voor de grotere beurs is restaurant Marcel op nr. 13 een aanrader. Het is gevestigd in een voormalige Engelse zeemanskerk "the Dawson Memorial Church".

Neem de eerste straat rechts: ADRIAAN BROUWERSSTRAAT.

11 Op nr. 20: het **BROUWERS- OF WATERHUIS**: Rond 1550 werd hier de 'Nieuwstad' aangelegd door Gilbert Van Schoonbeke. In deze straat liet hij een zestiental brouwerijen bouwen. In het Brouwershuis werd water opgepompt om het vandaar uit te verdelen naar de brouwerijen die zich aan de vliet gevestigd hadden.

Neem de eerste straat links: GISTSTRAAT.

12 Aan de rechterkant van de straat staat het **KENDALL-GEBOUW**. In opdracht van SD Worx heeft Architectenbureau Stramien dit voormalige 19de-eeuwse stapelhuis omgevormd tot een energiezuinig en milieuvriendelijk kantoorgebouw. Voor SD Worx het gebouw kocht was hier een oliedistributeur gevestigd en op de voorgevel hing een groot reclamebord met het logo van KENDALL. Men bleef het gebouw zo noemen.

Ga rechtsaf naar de BROUWERSVLIET.

In 1930 werd de Brouwersvliet omgevormd tot een brede laan. Onder de grond loopt de koker van de Waaslandtunnel, de oudste autotunnel onder de Schelde.

TERUGWEG

Neem tram 7 aan halte BROUWERSVLIET richting MORTSEL.

We rijden door de **SINT-PIETERSVLIET** en over de **SINT-PAULUSPLAATS** die in 2006 werd heraangelegd. De zwakke weggebruiker en de terrasmens krijgen er voorrang.

Deze plek in Antwerpen is ook gekend voor wat er zich onder de grond afspeelt. Onder het plein vind je nl de "kapel", een catacombe-achtig kruispunt

in het rioleringsnetwerk van de overwelfde ruïen. Ruïen, vlieten en vesten doorkruisten Antwerpen sinds de Middeleeuwen. Dit net van natuurlijke en uitgegraven waterwegen voorzag de stad van water en een binnenhaven. Deze ondergrondse wereld kan je verkennen met een stadsgids.

We rijden voorbij halte KLAPDORP.

13 Het **KLAPDORP** is altijd een bruisende winkelstraat geweest. Zeelui en schippers vonden hier alles wat ze nodig hadden. Toen het Schipperskwartier op zijn retour was, werd de buurt langzamerhand ingepalmd door handelaars die het niet zo nauw namen met de wetten op de handelspraktijken. Al gauw kreeg de buurt een reputatie van goedkope shopping die niet altijd kosjer was. De overheid trad in 2002 drastisch op: van de talloze winkels bleef er geen enkele over. Stilaan herleeft de buurt en de straat. Sommige huizen worden gerenoveerd door jonge gezinnen.

We rijden opnieuw door de MINDERBROEDERSRUI.

Aan de linkerkant op nr. 33: een OXFAM-Wereldwinkel. Producten van eerlijke handel zijn hun specialiteit. Je vindt er een breed assortiment van het huiskamer "Oxfam Fair Trade" maar ook andere fairtrade-merken tonen er dat eerlijke handel mogelijk is.

Aan de rechterkant: cafeetjes, restaurants, meestal bevolkt door ijverige studenten.

We rijden opnieuw door de SINT-KATELIJNEVEST.

14 Aan de linkerkant op nr. 51 **CUPERUS**.

De fameuze "Cuperus-tearoom" heeft hier nu een koffie- en theebar, de vaste stek van heel wat enthousiaste koffieliefhebbers en laptopgebruikers. Je kunt er ook terecht voor diverse opleidingen: van beginnende barista tot geïnteresseerde in het aanleren van thee ceremonies. Voor elke verkochte kilogram koffie geeft Cuperus €0,01 aan World Coffee Research.

Uitstappen aan de halte SINT-KATELIJNEVEST.

15 Hier eindigt onze tramrit. Maar Antwerpen biedt je nog een buitenkansje. Na 58 jaar vaart de overzetboot tussen linker- en rechteroever van de Schelde weer uit. Omdat de Sint-Annatunnel gerenoveerd wordt, legt de Vlaamse overheid tot 2019 een gratis veerdienst in. Vanaf het ponton aan **HET STEEN** kan iedereen overzetten naar de steiger op de Linkeroever ter hoogte van het Frederik Van Eedenplein. De overzetboot 'SCHELDE' heeft een lengte van 40,20 m, een breedte van 10,70 m en een capaciteit van 200 passagiers.

Het veer vaart uit vanaf het ponton aan het Steen: Vanaf 10.15 tot 21.45 uur (*De laatste afvaart vertrekt op linkeroever om 21.25 uur en op rechteroever om 21.35 uur*) met een onderbreking van 30 minuten tussen 13 en 13.30 uur.